

РЕЧ ПРОФ. ДР ЈОВАНА Р. БОЈОВИЋА ПРИ ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ "СРБИЈА У БАЛКАНСКИМ РАТОВИМА 1912–1913"¹

Уређивачки одбор
Ваше Височанство принче Томиславе,
Даме и господо,
Колеге и колегинице,

Јуче и данас Пријепоље на величанствен начин обиљежава 80–годишњицу ослобођења Пријепоља 1912. године. Јуче изложба и академија. Данас је почео са радом научни скуп *Област старе Рашке крајем XIX и почетком XX века*, и посебна изложба – *Србија у балканским ратовима 1912–1913. године*. Јучерашњи и данашњи дан су велики културни догађаји у Пријепољу, Рашком крају, Србији и Савезној Републици Југославији. За похвалу је организаторима штампани *Програм 80–годишњица ослобођења Милешевског краја од турске власти 27. октобра 1912–1992*. Ово је огледало свестраног и одговорног приступа овог великој годишњици.

Културну и научну манифестацију прати омладина овог краја и српске и муслиманске вјероисповијести, као и других нација. Затим ратници из минулих ратова, грађани, одговорни људи у Општини и Републици, научници и ствараоци и његово Височанство принц Томислав Карађорђевић, син и унук славних команданата из Балканских и Првог свјетског рата краља Петра Првог ослободиоца и регента (краља) Александра Карађорђевића.

1 Поводом 75. годишњице Балканских ратова Историјски музеј Србије приредио је изложбу "Србија у Балканским ратовима 1912–1913." Изложба је постављена у Београду, Новом Саду и још неким местима у Србији али не и у Старој рашкој области и на Косову и Метохији. Тада се то још увек сматрало неприкладним за међунационалне односе у тим подручјима! У 1992. години, међутим, на 80. годишњицу ових ратова, па и ослобођења тих крајева од петвековне отоманске окупације музеји из ових крајева тражили су да та изложба и код њих гостује. Тим поводом изложба је иновирана и допуњена материјалима који се односе и на ослобођење ових места. Тако је ова изложба приказана у Пријепољу, Приштини, Пећи и Лепосавићу, а 1993. године и на Палама, Бања Луци и Бијељини и Републици Српској, па и Книну у Републици Српској Крајини. Овде доносимо само два одговора одржаних тим поводом (остали или нису имали писане говоре или их нису доставили Редакцији).

Историјски музеј Србије организовао је изложбу – *Србија у Балканским ратовима 1912–1913.*

Поводом 75–годишњице Балканских ратова 1912–1918. године била је припремљена велика изложба под наведеним насловом. Постављена је у репрезентативним просторијама Сава Центра у Београду. До тада, и сада, ова тема никада није музеолошки обрађивана и презентирана јавности. То су била несрећна времена, када се ријетко употребљавао придев српски, именица Србин, ријетко истицале културне и историјске вриједности српског народа и историјске побједи српске војске од Карађорђа до Другог свјетског рата. У то несрећно вријеме ослободилачки српски народ и његова војска у прошлости били су у потчињеном положају у односу на друге у Југославији у послеријатном периоду (1945). Али српски народ ипак никада није заборављао своју прошлост, своје историјске величине, уз поштовање народа са којима је живио без обзира на вјеру и нацију.

Драги посјетиоци,

Ова изложба припремљена је захваљујући кустосима Историјског музеја Србије Ђорђију Митровићу и Вељку Ђурићу, уз сарадњу многобројних сарадника, међу којима пуковника Милорада Прелевића из Војног музеја у Београду.

Ова изложба говори о народу, војницима, командирима, командантима, министрима, краљу и врховном команданту српске војске у ослободилачком (1912) и одбрамбеном балканском рату (1913). У оквиру ње су и фотографије савезника у Првом балканском рату. Смјењују се најкарактеристичнији писани документи и фотографије.

Изложба представља најсажетију историју Србије у Балканским ратовима у документима и на фотографијама.

Јучерашњи и данашњи културно–научни програм обиљежавања 80–годишњице Балканских ратова и ослобођења српског простора међу њима и Милешевског краја, – посвједочује да су се савремена генерација стваралаца и најодговорнија лица у Скупштини општине Пријепоља на достојан и трајан начин одужили према организаторима, народу, борцима и посебно погинулим јунацима у ослободилачком (1912) и одбрамбеном (1913) балканском рату.

Драги посјетиоци, проглашавам отворену изложбу – Србија у Балканским ратовима 1912–1913. године.

Пријепоље, 27. октобра 1992. у 13 часова